

Метод проектів як засіб розвитку ідентичності студентів на заняттях з психології здоров'я

Ловка Ольга Володимирівна,
доцент кафедри педагогіки та психології
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», канд. психол. наук, доцент

Проблема завершення формування цілісної ідентичності в юнацькому віці є завжди актуальною. Особливо нагальною вона є у часи невизначеності, відсутності чітких орієнтирів, соціальних криз і трансформацій, які сьогодні переживає наша країна.

З досвіду спостережень, бесід зі студентами та результатів тестувань нами було відзначено, що студенти, що навчаються на психологів, часто не знають, чи хотіли б вони отримати саме психологічний фах, чи їм просто цікава ця наука, яка «пригодиться в житті». Тому, на наш погляд, однією з важливих задач викладання курсу психологічних дисциплін у процесі навчання є створення умов для підвищення самоусвідомлення, розвитку зрілості, професійної та особистісної ідентичності, сприяння професійному становленню.

До уваги пропонуються 2 основних твердження.

1) Цілісна ідентичність є найважливішою психологічною умовою психічного здоров'я особистості.

2) Дієвим інструментом для розвитку особистісної ідентичності є метод проектів, у вигляді розроблення індивідуальних практико-орієнтованих проектів з тем, які найбільше мотивують сьогодні особистість досягти певної особистісної мети, а також ділові ігри та тренінгові вправи.

3) Вправи і завдання з розвитку цілісної ідентичності доречно проводити на 2-му курсі з дисципліни «Психологія здоров'я», так як вік 18-20 років є сензитивним для вирішення особистістю цієї важливої задачі: особистісного та професійного самовизначення, а процес адаптації до навчання у ВНЗ вже завершився.

Проблемі ідентичності присвячено багато досліджень, серед найбільш відомих необхідно відзначити праці Е. Еріксона, Дж. Марсія, Дж. Мід, Р.Бернса,

У російській та вітчизняній психології проблема ідентичності розвивалась у рамках досліджень самосвідомості, самовідношення та концепції «Я». (Г.М. Андрєєва І. І. Чеснокова, І. С. Кон, А. Г. Спіркін, В. В. Столін, І.Д.Бех, М.Й.Боришевський та ін).

Сучасні наукові джерела містять велику кількість точок зору щодо видів ідентичності. Проблемі типології ідентичності присвячено праці Е. Еріксона, Дж. Марсія, Р. Фогельсона, Так, у своїй статусній моделі ідентичності Дж. Марсія вирізняє 4 стани (статуси) ідентичності: передчасна, дифузна, мораторій, досягнута [3].

Дослідженню професійної самосвідомості та професійної ідентичності – присвячені праці А.І. Зеліченко, Г.І. Степанова, Є.А. Клімова. Вивчення впливу практичної підготовки студентів-психологів, як складової навчальної діяльності, на процес формування їхньої професійної ідентичності розглянуто у статті І.Ф. Іванової [1].

Сьогодні сформульовано багато варіантів визначень психологічного здоров'я. На наш погляд, найбільш вдалим є тлумачення М. К. Смірнова, який визначає психологічне здоров'я як високий рівень соціально-психологічної адаптації, що виявляється в гармонійних стосунках з оточуючими, суб'єктивним відчуттям психологічного комфорту і високим потенціалом досягнення благополуччя в житті [2].

Вирішенню поставленої задачі нами було знайдено місце у курсі «Психологія здоров'я» для психологів 2 курсу у вигляді серії теоретичних і практичних завдань з розвитку особистісної ідентичності. До робочої програми навчальної дисципліни було включено тему «Здоров'я як оптимальний розвиток людини на різних вікових етапах», в якій особливе місце відведено тематиці розвитку ідентичності та особистісної зрілості, самоактуалізації та самоздійсненню. Теоретичні питання були присвячені таким навчальним результатам, як уміння пояснювати сутність поняття ідентичності, фактори та етапи її розвитку; сутність поняття ідентифікації; уміння характеризувати рівні та види ідентичності; визначати значення ідентичності для людини та її зв'язок з психологічним здоров'ям.

До практичних завдань на заняттях з психології здоров'я віднесено розробку і здійснення студентами власного проекту та рольова гра «Психологія в ділі». Опитування студентів після звершення програми та виконання завдань свідчить, що вони значно більше стали приділяти уваги окресленій темі, своїй самоактуалізації, усвідомленню власних потреб та професійному самовизначенню.

Інформаційні джерела:

1. Іванова І.Ф. Професійна ідентичність та практична підготовка студентів-психологів / І. Ф. Іванова // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Психологічні науки. – 2012. - Т. 2, Вип. 9. - С. 118-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2012_2_9_25
2. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе / Н. К. Смирнов. – М. : Аркти, 2006. – 320 с.
3. Становлення ідентичності фахівця : [монографія] / Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов [та ін.] ; за ред. В. Л. Зливкова. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 260 с.